

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені І. І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ФРАНЦУЗЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

СТРАТЕГІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до практичних занять та самостійної роботи
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за
спеціальністю 035 Філологія

ОДЕСА
Видавець Букаєв Вадим Вікторович
2023

УДК 316.77(076)
С87

Укладач:

М. О. Князян, д. пед. н., проф. кафедри французької філології ОНУ імені І. І. Мечникова

Рецензенти:

О. В. Григорович, канд. пед. н., доц. кафедри іспанської філології ОНУ імені І. І. Мечникова;

І. В. Панченко, канд. філол. н., доц. кафедри французької філології ОНУ імені І. І. Мечникова

*Рекомендовано до друку вченою радою
факультету романо-германської філології Одеського національного
університету імені І. І. Мечникова
Протокол № 10 від 08 червня 2023 року*

С87 **Стратегії професійної комунікації : методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 035 Філологія / уклад.: М. О. Князян. – Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2023. – 24 с.**

Методичні рекомендації містять практичні заняття (а саме їх теми, питання, котрі розглядаються, рекомендована література), завдання для самостійної роботи. Метою методичних рекомендацій є забезпечити формування здатності здобувачів вищої освіти до ефективної комунікації в професійній діяльності насамперед у науковій та освітній галузях.

Передбачається оволодіння методологічними засадами та термінологічним базисом стратегій професійної комунікації, стратегіями комунікативної поведінки, комунікативними стилями, вміннями застосовувати стратегії в ситуації конфліктного спілкування, а також з метою досягнення взаєморозуміння у викладацькій діяльності та в науково-дослідницькій діяльності. Для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 035 Філологія, викладачів-науковців.

УДК 316.77(076)

© М.О. Князян, 2023

© Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2023

Зміст

Передмова	4
Розділ 1. Зміст навчальної дисципліни	6
1.1. Змістовий модуль 1. Концептуальне підґрунтя стратегій професійної комунікації	6
1.2. Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти застосування стратегій професійної комунікації	7
Розділ 2. Плани практичних занять	8
Розділ 3. Завдання для самостійної роботи	16
Список рекомендованої літератури	18
Додатки	20

Передмова

Конкурентоспроможність фахівця багато в чому визначається здатністю до ефективної професійної комунікації, яка є важливим елементом soft skills особистості. Метою методичних рекомендацій є забезпечити ефективну підготовку майбутніх магістрів філології (насамперед спеціалізацій 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська», 035.043 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька», 035.051 «Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська», 035.055 «Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька») до успішної комунікації в професійній діяльності в науковій та освітній галузях; завданнями є сформулювати у здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня теоретичні знання про стратегії професійної комунікації в ході надання освітніх, науково-довідкових послуг на замовлення зацікавлених у цьому інституцій.

Згідно із стандартом вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти оволодіння навчальною дисципліною «Стратегії професійної комунікації» сприяє здатності розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог (інтегральна компетентність). До того ж формуються загальні компетентності (ЗК), як-от ЗК05. Здатність працювати в команді та автономно; ЗК07. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу та спеціальні (СК) СК02. Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства; СК06. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань; СК08. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату. Окрім цього відбувається реалізація програмних результатів навчання ПР 06. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації; ПР 08. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства; ПР 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має знати: теоретичні основи та термінологічний базис стратегій професійної комунікації, стратегії та стилі комунікативної поведінки задля ефективної співпраці з іншими в команді, вимоги щодо формування комунікативної компетентності, експресивні, емоційні, логічні засоби та техніку мовлення; вміти: використовувати філологічні знання для вирішення професійних завдань

в умовах недостатньої інформації, насамперед про комунікантів; застосовувати стратегії в ситуації конфліктного спілкування, у викладацькій діяльності та в науково-дослідницькій діяльності; мислити абстрактно; критично осмислювати літературу як полісистему, зокрема художні твори різних епох на предмет аналізу стратегій комунікації (у тому числі й професійної) між персонажами; аналізувати проблеми літературної комунікації.

Студентам пропонуються плани практичних занять з рекомендованою літературою, завдання для самостійної роботи, питання для поточного контролю (Додаток А), критерії оцінювання письмових завдань (Додаток Б), критерії та шкалу оцінювання (Додаток В).

Розділ 1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Концептуальне підґрунтя стратегій професійної комунікації

Тема 1. Теоретичні основи стратегій професійної комунікації

Стратегії професійної комунікації у площині методологічних підходів: антропоцентричного, акмеологічного, компетентнісного, системного, технологічного, контекстного, культурологічного. Стратегії професійної комунікації у сучасних дослідженнях у галузі лінгвістики та літературознавства. Формування стратегій професійного спілкування крізь призму вимог стандартів вищої освіти бакалавра та магістра філології, а також освітньо-професійних програм «Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська», «Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька», «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» для першого (бакалаврського) й другого (магістерського) рівнів вищої освіти.

Тема 2. Термінологічний апарат стратегій професійної комунікації

Стратегія. Макроінтенція. Комунікація. Професійна комунікація філолога. Компоненти стратегій професійної комунікації. Властивості динаміки комунікації. Властивості одиниць спілкування. Техніки мовних актів. Мовні стратегії. Соціальні конвенції. Стратегіми. Дискурсні стратегії. Комунікативна установка. Інформативні мовні акти. Інтерпретативні мовні акти.

Тема 3. Стратегії та стилі комунікативної поведінки

Класифікація стратегій за В. Сатир (звинувачення, догоджання, руйнація, вирівнювання). Класифікація стратегій відповідно до маніпулятивних особливостей спілкування. Комунікативний стиль: авторитарний, демократичний, піддатливий, агресивний, афективний, відчужений, альтруїстичний, екзальтований тощо. Відображення зазначених стратегій та стилів у літературних творах різних епох.

Тема 4. Комунікативна компетентність

Комунікативна компетентність та вимоги щодо формування її компонентів (ціннісні орієнтації, етичні норми, мотиви, ставлення, знання, вміння). Комунікативна майстерність. Продуктивний і непродуктивний комунікативні стилі. Домінування. Маніпулювання, Суперництво. Парнерство. Співдружність. Механізми взаєморозуміння. Альтруїзм. Децентрація. Емпатія. Толерантність. Егоцентризм.

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти застосування стратегій професійної комунікації

Тема 5. Стратегії в ситуації конфліктного спілкування

Компроміс. Співпраця. Уникнення. Протистояння. Пристосування. Сприйняття незгоди як природної реакції співрозмовника. Погляд на конфліктну ситуацію з позиції опонента. Аналіз мотивів конфронтації. Вияв доброзичливості до комуніканта, не дивлячись на його вік, досвід, статус, репутацію. Дотримання коректності комунікації в умовах гострої конфронтації. Вияв поваги до будь-якої думки опонента. Збереження престижу співрозмовника. Зниження зосередженості на власній думці й перехід до формул типу «Подумаємо й вирішимо разом», «Мені здається», «Думаю, для всіх було б корисніше...», «Можливо, я помиляюся» тощо. Акцентування на тому, що зближує із співрозмовником. Вияв толерантності й поступливості. Демонстрація оптимізму в оцінці комунікації. Використання непрямого впливу (жарт, переведення уваги).

Тема 6. Стратегії досягнення взаєморозуміння в професійній комунікації

Відкриття партнера по комунікації, вияв повної зацікавленості до нього. Зняття психологічних бар'єрів. Зняття стресу в процесі комунікації. Надання співрозмовнику можливості вільного вибору характеру спілкування. Вияв довіри. Перенесення частини труднощів спілкування на себе. Демонстрація зацікавленості у діяльності, інтересах, внутрішньому світі співрозмовника, вияв поваги до його унікальності, віддзеркалення цього ставлення у літературних творах. Підвищення у комуніканта самооцінки й впевненості у собі. Вияв комунікативних емоцій. Бар'єри у взаєморозумінні (інтелектуальні; мотиваційні; емоційні; пов'язані з характером комуніканта).

Тема 7. Стратегії професійної комунікації у викладацькій діяльності

Автономна мовна територія. Полімовний простір в аудиторній та позааудиторній діяльності. Співучасть. Піднесення. Утвердження людської гідності співрозмовника в процесі комунікації. Стратегії взаємодії та педагогічної співтворчості. Система комунікативних тактик. Мовна і комунікативна поведінка викладача. Аналіз викладачем-філологом творів української та зарубіжної літератури на предмет літературної комунікації, виходячи із специфіки художньої літератури як комунікаційного каналу.

Тема 8. Стратегії професійної комунікації у науково-дослідницькій діяльності

Семантичні, стилістичні, граматичні стратегії внутрішньої організації наукового тексту. Дискурсивні стратегії та їх актуалізація на етапі проведення інтерв'ю, бесід з експертами. Реалізація риторичних стратегій.

Розділ 2. Плани практичних занять

Тема 1. Теоретичні основи стратегій професійної комунікації.

1. Методологічні підходи розуміння та інтерпретації стратегій професійної комунікації, а саме
 - 1.1. Антропоцентричний.
 - 1.2. Акмеологічний.
 - 1.3. Компетентнісний.
 - 1.4. Системний.
 - 1.5. Технологічний.
 - 1.6. Контекстний.
 - 1.7. Культурологічний.
2. Стратегії професійної комунікації крізь призму досліджень у галузі філологічної науки.
3. Формування стратегій професійного спілкування в контексті стандартів вищої освіти:
 - 3.1. першого (бакалаврського) рівня;
 - 3.2. другого (магістерського) рівня.
4. Вимоги до формування стратегій професійної комунікації в світлі освітньо-професійних програм спеціалізацій «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська», «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька», «Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська», «Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька» для першого (бакалаврського) й другого (магістерського) рівнів вищої освіти.

Рекомендована література:

1. Берестенко О. Г. Культура професійного спілкування: навч.-метод. посіб. для студ. ден. та заоч. форм навчання всіх спец. гуманіт. профілю. Держ. закл. «Луган. нац. унт імені Тараса Шевченка». Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка». 2013. 299 с. URL:
https://elearn.nubip.edu.ua/pluginfile.php/639007/mod_resource/content/0/%D0%91%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%87%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%93.%20%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf
2. Князян М. О., Романюк Д. Х., Весна Т. В., Телецька Т. В. Формування стратегій іншомовної професійної комунікації бакалаврів та магістрів філології : методологічне підґрунтя та методи. *Наукові інновації та передові технології*. Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка». 2022. № 11(13). С. 329-339. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-11\(13\)-329-339](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-11(13)-329-339)
3. Кобринець О.С., Малець І.В. До проблеми вивчення міжкультурної комунікації у процесі навчання іноземної мови. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 24. Т. 2. С. 42-48. URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/24-2>

Електронні інформаційні ресурси

Наукова бібліотека ОНУ:

загальний електронний каталог НБ ОНУ: <http://lib.onu.edu.ua/elektronnyj-katalog/>

навчальні та методичні матеріали. Факультет романо-германської філології: <http://lib.onu.edu.ua/rgf/>

Тема 2. Термінологічний апарат стратегій професійної комунікації.

1. Основні категорії стратегій професійної комунікації.
2. Стратегія. Макроінтенція.
3. Комунікація. Професійна комунікація філолога.
4. Компоненти стратегій професійної комунікації.
5. Властивості динаміки комунікації. Властивості одиниць спілкування.
6. Техніки мовних актів.
7. Мовні стратегії. Соціальні конвенції. Стратегіми. Дискурсні стратегії.
8. Комунікативна установка. Інформативні мовні акти. Інтерпретативні мовні акти.

Рекомендована література:

1. Берестенко О. Г. Культура професійного спілкування: навч.-метод. посіб. для студ. ден. та заоч. форм навчання всіх спец. гуманіт. профілю. Держ. закл. «Луган. нац. унт імені Тараса Шевченка». Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка». 2013. 299 с. URL:

https://elearn.nubip.edu.ua/pluginfile.php/639007/mod_resource/content/0/%D0%91%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%87%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%93.%20%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf

2. Ковадло Г. Толерантність як вимога розуму та взаємного самообмеження. *Філософсько-антропологічні читання: Творча спадщина В.І. Шинкарука та сьогодення (до 80-ліття від дня народження)*: зб. наук. праць. Київ: Інститут філософії НАН України імені Г. С. Сковороди, 2010. С. 159–168. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/28598/15-Kovadlo.pdf>

3. Толерантність як соціально-культурний феномен: світоглядно-методологічний аспект : колективна монографія / [Ф. С. Бацевич С.Л. Грабовська, О.В. Дарморіз та ін.]; за заг. ред. д-ра філос. наук, проф. В.П. Мельника. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 330 с. URL: <http://ych.org.ua/sites/default/files/33716080.pdf>

Електронні інформаційні ресурси

Наукова бібліотека ОНУ:

загальний електронний каталог НБ ОНУ: <http://lib.onu.edu.ua/elektronnyj-katalog/>

навчальні та методичні матеріали. Факультет романо-германської філології: <http://lib.onu.edu.ua/rgf/>

Тема 3. Стратегії та стилі комунікативної поведінки

1. Класифікація стратегій за В. Сатир: звинувачення, догоджання, руйнація, вирівнювання.
2. Класифікація стратегій відповідно до маніпулятивних особливостей спілкування.
3. Комунікативний стиль: авторитарний, демократичний, піддатливий, агресивний, афективний, відчужений, альтруїстичний, екзальтований тощо.
4. Відображення стратегій та стилів у творах художньої літератури різних епох.

Рекомендована література:

1. Беліченко О. Л. Літературна комунікація як об'єкт загальної теорії соціальної комунікації. Вісник ХДАК. 2015. Випуск 46. С. 26-33.
2. Берестенко О. Г. Культура професійного спілкування: навч.-метод. посіб. для студ. ден. та заоч. форм навчання всіх спец. гуманіт. профілю. Держ. закл. «Луган. нац. унт імені Тараса Шевченка». Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка». 2013. 299 с. URL:
https://elearn.nubip.edu.ua/pluginfile.php/639007/mod_resource/content/0/%D0%91%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%87%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%93.%20%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf
3. Прокопенко І. А. Форми, методи та прийоми організації фасилітаційної взаємодії. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. Харків: ТОВ «Видавництво НТМТ», 2019. Вип 6 (98). С. 357–367. URL:
https://www.researchgate.net/publication/339759402_FORMI_METODI_TA_PRIJOMI_ORGANIZACII_FASILITACIINOI_VZAEEMODII

Електронні інформаційні ресурси

Наукова бібліотека ОНУ:

загальний електронний каталог НБ ОНУ: <http://lib.onu.edu.ua/elektronnyj-katalog/>

навчальні та методичні матеріали. Факультет романо-германської філології: <http://lib.onu.edu.ua/rgf/>

Тема 4. Комунікативна компетентність

1. Комунікативна компетентність: зміст та структура (ціннісні орієнтації, етичні норми, мотиви, ставлення, знання, вміння).
2. Вимоги до формування компонентів комунікативної компетентності.
3. Комунікативна майстерність.
4. Продуктивний і непродуктивний комунікативні стилі.
 - 4.1. Домінування.
 - 4.2. Маніпулювання.
 - 4.3. Суперництво.
 - 4.4. Парнерство.
 - 4.5. Співдружність.
 - 4.6. Механізми взаєморозуміння.

- 4.7. Альтруїзм.
- 4.8. Децентрація.
- 4.9. Емпатія.
- 4.10. Толерантність.
- 4.11. Егоцентризм.

Рекомендована література:

1. Князян М.О., Набока О. М., Кривоніс Д. В. Творча діяльність в актуалізації комунікативної компетентності майбутніх бакалаврів гуманітарних та технічних спеціальностей. *Перспективи та інновації науки* (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»): журнал. 2023. № 12(30) 2023. С. 288-296. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-12\(30\)-288-296](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-12(30)-288-296)

2. Князян М. О., Романюк Д. Х., Весна Т. В., Телецька Т. В. Формування стратегій іншомовної професійної комунікації бакалаврів та магістрів філології : методологічне підґрунтя та методи. *Наукові інновації та передові технології*. Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка». 2022. № 11(13). С. 329-339. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-11\(13\)-329-339](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-11(13)-329-339)

3. Ковадло Г. Толерантність як вимога розуму та взаємного самообмеження. *Філософсько-антропологічні читання: Творча спадщина В.І. Шинкарука та сьогодення (до 80-ліття від дня народження)*: зб. наук. праць. Київ: Інститут філософії НАН України імені Г. С. Сковороди, 2010. С. 159–168. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/28598/15-Kovadlo.pdf>

4. Толерантність як соціально-культурний феномен: світоглядно-методологічний аспект : колективна монографія / [Ф. С. Бацевич С.Л. Грабовська, О.В. Дарморіз та ін.]; за заг. ред. д-ра філос. наук, проф. В.П. Мельника. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 330 с. URL: <http://ych.org.ua/sites/default/files/33716080.pdf>

Електронні інформаційні ресурси

Наукова бібліотека ОНУ:

загальний електронний каталог НБ ОНУ: <http://lib.onu.edu.ua/elektronnyj-katalog/>

навчальні та методичні матеріали. Факультет романо-германської філології: <http://lib.onu.edu.ua/rgf/>

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти застосування стратегій професійної комунікації

Тема 5. Стратегії в ситуації конфліктного спілкування

- 1. Ситуація конфліктного спілкування.
- 2. Стратегії в ситуації конфліктного спілкування:
 - 2.1. Компроміс.

- 2.2. Співпраця.
- 2.3. Уникнення.
- 2.4. Протистояння.
- 2.5. Пристосування.
3. Сприйняття незгоди як природної реакції співрозмовника.
4. Погляд на конфліктну ситуацію з позиції опонента.
5. Конфронтація: сутність, мотиви.
6. Вияв доброзичливості до комуніканта, поваги до його думок. Дотримання коректності комунікації в умовах гострої конфронтації.
7. Збереження престижу співрозмовника. Зниження зосередженості на власній думці. Акцентування на спільних позиціях.
8. Вияв толерантності, поступливості, оптимізму в оцінці комунікації.
9. Використання непрямого впливу.

Рекомендована література:

1. Князян М.О., Набока О. М., Кривоніс Д. В. Творча діяльність в актуалізації комунікативної компетентності майбутніх бакалаврів гуманітарних та технічних спеціальностей. *Перспективи та інновації науки* (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»): журнал. 2023. № 12(30) 2023. С. 288-296. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-12\(30\)-288-296](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-12(30)-288-296)

2. Князян М. О., Романюк Д. Х., Весна Т. В., Телецька Т. В. Формування стратегій іншомовної професійної комунікації бакалаврів та магістрів філології : методологічне підґрунтя та методи. *Наукові інновації та передові технології*. Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка». 2022. № 11(13). С. 329-339. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-11\(13\)-329-339](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-11(13)-329-339)

3. Кобринець О.С., Малець І.В. До проблеми вивчення міжкультурної комунікації у процесі навчання іноземної мови. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 24. Т. 2. С. 42-48. URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/24-2>

4. Толерантність як соціально-культурний феномен: світоглядно-методологічний аспект : колективна монографія / [Ф. С. Бацевич С.Л. Грабовська, О.В. Дарморіз та ін.]; за заг. ред. д-ра філос. наук, проф. В.П. Мельника. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 330 с. URL: <http://ych.org.ua/sites/default/files/33716080.pdf>

Електронні інформаційні ресурси

Наукова бібліотека ОНУ:

загальний електронний каталог НБ ОНУ: <http://lib.onu.edu.ua/elektronnyj-katalog/>

навчальні та методичні матеріали. Факультет романо-германської філології: <http://lib.onu.edu.ua/rgf/>

Тема 6. Стратегії досягнення взаєморозуміння в професійній комунікації

1. Професійна комунікація: умови досягнення взаєморозуміння.
2. Відкриття партнера по комунікації,
3. Зняття психологічних бар'єрів, стресу.
4. Вибір співрозмовником характеру спілкування.
5. Вияв довіри до комуніканта. Перенесення частини труднощів спілкування на себе.
6. Ставлення до співрозмовника:
 - 6.1. Демонстрація зацікавленості до його діяльності, мотивації.
 - 6.2. Репрезентація в творах художньої літератури вияву поваги до унікальності співрозмовника, гуманістичного ставлення до нього.
 - 6.3. Підвищення у комуніканта самооцінки й впевненості у собі.
7. Вияв комунікативних емоцій. Бар'єри у взаєморозумінні.

Рекомендована література:

1. Беліченко О. Л. Літературна комунікація як об'єкт загальної теорії соціальної комунікації. Вісник ХДАК. 2015. Випуск 46. С. 26-33.
2. Князян М., Бондаренко Є., Панченко І. Інтеркультурно-комунікативна компетентність майбутніх судноводіїв: сутність, структура та прийоми формування. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвуз. зб. наук. праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 54. Т. 1. С. 286-290. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/54-1-43>
3. Князян М.О. Теоретичні засади та методи формування комунікативної компетентності іноземних студентів в університетах будівництва та архітектури. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвуз. зб. наук. праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2020. Випуск 32. Т. 1. С. 217-222. <https://doi.org/10.24919/2308-4863.1/32.214508>

Електронні інформаційні ресурси

Наукова бібліотека ОНУ:

загальний електронний каталог НБ ОНУ: <http://lib.onu.edu.ua/elektronnyj-katalog/>

навчальні та методичні матеріали. Факультет романо-германської філології: <http://lib.onu.edu.ua/rgf/>

Тема 7. Стратегії професійної комунікації у викладацькій діяльності

1. Автономна мовна територія.
2. Полімовний простір в аудиторній та позааудиторній діяльності.
3. Співучасть. Піднесення. Утвердження людської гідності співрозмовника.
4. Стратегії взаємодії та педагогічної співтворчості.
5. Система комунікативних тактик.
6. Мовна і комунікативна поведінка викладача.

7. Літературна комунікація у творах української та зарубіжної літератури.

Рекомендована література:

1. Берестенко О. Г. Культура професійного спілкування: навч.-метод. посіб. для студ. ден. та заоч. форм навчання всіх спец. гуманіт. профілю. Держ. закл. «Луган. нац. унт імені Тараса Шевченка». Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка». 2013. 299 с. URL:

https://elearn.nubip.edu.ua/pluginfile.php/639007/mod_resource/content/0/%D0%91%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%87%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%93.%20%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf

2. Князян М. О. Загальнокультурна компетентність майбутніх учителів як наукова проблема. *Педагогіка та психологія*. Харків, 2016. Вип. 55. С. 164-170.

3. Князян М. О. Засоби формування життєвої компетентності майбутніх фахівців у контексті міжкультурної комунікації. *Педагогічний альманах: збірник наукових праць*. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2017. Вип. 36. С. 105-110.

Електронні інформаційні ресурси

Наукова бібліотека ОНУ:

загальний електронний каталог НБ ОНУ: <http://lib.onu.edu.ua/elektronnyj-katalog/>

навчальні та методичні матеріали. Факультет романо-германської філології: <http://lib.onu.edu.ua/rgf/>

Тема 8. Стратегії професійної комунікації у науково-дослідницькій діяльності

1. Семантичні, стилістичні, граматичні стратегії внутрішньої організації наукового тексту.

2. Дискурсивні стратегії та їх актуалізація на етапі проведення інтерв'ю, бесід з експертами.

3. Реалізація риторичних стратегій у науковому спілкуванні.

Рекомендована література:

1. Князян М. О. Теоретичні та методичні засади формування дослідницької культури майбутніх фахівців. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського* : зб. наук. пр. Одеса. 2015. № 1. С. 146-150.

2. Kniazian M., Khromchenko O. The ESP lecturers' self-development competence in higher educational context. *The Journal of Teaching English for Specific Purposes and Academic Purposes*. Niš : University of Niš, 2019. Vol. 7, № 3. P. 385-393

Електронні інформаційні ресурси

Наукова бібліотека ОНУ:

загальний електронний каталог НБ ОНУ: <http://lib.onu.edu.ua/elektronnyj-katalog/>

навчальні та методичні матеріали. Факультет романо-германської філології: <http://lib.onu.edu.ua/rgf/>

Розділ 3. Завдання для самостійної роботи

Змістовий модуль 1. Концептуальне підґрунтя стратегій професійної комунікації

Тема 1. Теоретичні основи стратегій професійної комунікації

Для очної та заочної форм:

Підготувати PowerPoint презентацію за темою «Стратегії професійної комунікації у площині методологічного підходу: антропоцентричного / акмеологічного / культурологічного/ компетентнісного / системного / технологічного / контекстного» (на виконання передбачено 6 год. – для очної форми, 8 год. – для заочної форми).

Тема 2. Термінологічний апарат стратегій професійної комунікації

Для очної та заочної форм:

Виконати індивідуальне завдання 1 «Електронний словничок базових понять стратегій професійної комунікації» (на виконання передбачено 4 год. – для очної форми, 8 год. – для заочної форми).

Тема 3. Стратегії та стилі комунікативної поведінки

Для очної та заочної форм:

Виконати індивідуальне завдання 2, а саме написати аналітичне есе «Комунікативний стиль та відображення його видів у творах літератури (на прикладі трьох творів української та зарубіжної літератури)» (на виконання передбачено 4 год. – для очної форми, 8 год. – для заочної форми).

Тема 4. Комунікативна компетентність

Підготувати усну доповідь (для очної форми) реферат (для заочної форми) за темою «Сутність та структура комунікативної компетентності бакалавра та магістра філології» (на виконання передбачено 4 год. для здобувачів вищої освіти очної форми навчання та 8 год. – для заочної форми навчання).

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти застосування стратегій професійної комунікації

Тема 5. Стратегії в ситуації конфліктного спілкування

Підготувати PowerPoint презентація за темою «Поради щодо вирішення конфліктів у професійній комунікації» (на виконання передбачено 6 год. – для очної форми, 8 год. – для заочної форми).

Тема 6. Стратегії досягнення взаєморозуміння в професійній комунікації

Підготувати усну доповідь (очна форма навчання), реферат (заочна форма навчання) за темою «Тактики та прийоми реалізації стратегій досягнення взаєморозуміння в професійній комунікації» (на виконання передбачено 4 год. – для очної форми, 8 год. – для заочної форми).

Тема 7. Стратегії професійної комунікації у викладацькій діяльності

Підготувати усну доповідь (очна форма навчання), реферати (заочна форма навчання) за темами «Відображення студентоцентрованого підходу у стратегіях професійної комунікації викладача закладу вищої освіти» (2 год. – для очної форми, 4 год. – для заочної форми), «Ефективність комунікативної взаємодії та взаєморозуміння в процесі літературної комунікації в творах української та зарубіжної літератури» (2 год. – для очної форми, 4 год. – для заочної форми).

Тема 8. Стратегії професійної комунікації у науково-дослідницькій діяльності

Розробити PowerPoint презентацію за темою «Володіння стратегіями професійної комунікації у науковій галузі як передумова успішності сучасного дослідника» (6 год. – для очної форми, 8 год. – для заочної форми).

Підготуватися до підсумкового практичного заняття (по 10 год. – для очної форми, 12 год. – для заочної форми).

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Беліченко О.Л. Літературна комунікація як об'єкт загальної теорії соціальної комунікації. Вісник ХДАК. 2015. Випуск 46. С. 26-33.

2. Берестенко О. Г. Б Культура професійного спілкування: навч.-метод. посіб. для студ. ден. та заоч. форм навчання всіх спец. гуманіт. профілю. Держ. закл. «Луган. нац. унт імені Тараса Шевченка». Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка». 2013. 299 с. URL:

https://elearn.nubip.edu.ua/pluginfile.php/639007/mod_resource/content/0/%D0%91%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%87%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%93.%20%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf

3. Князян М., Бондаренко Є., Панченко І. Інтеркультурно-комунікативна компетентність майбутніх судноводіїв: сутність, структура та прийоми формування. *Актуальні питання гуманітарних наук*: міжвуз. зб. наук. праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 54. Т. 1. С. 286-290. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/54-1-43>

4. Князян М.О., Набока О.М., Кривоніс Д.В. Творча діяльність в актуалізації комунікативної компетентності майбутніх бакалаврів гуманітарних та технічних спеціальностей. *Перспективи та інновації науки* (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»): журнал. 2023. № 12(30) 2023. С. 288-296. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-12\(30\)-288-296](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-12(30)-288-296)

5. Князян М.О., Романюк Д.Х., Весна Т.В., Телецька Т.В. Формування стратегій іншомовної професійної комунікації бакалаврів та магістрів філології : методологічне підґрунтя та методи. *Наукові інновації та передові технології*. Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка». 2022. № 11(13). С. 329-339. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-11\(13\)-329-339](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-11(13)-329-339)

6. Князян М.О. Теоретичні засади та методи формування комунікативної компетентності іноземних студентів в університетах будівництва та архітектури. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвуз. зб. наук. праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2020. Випуск 32. Т. 1. С. 217-222. <https://doi.org/10.24919/2308-4863.1/32.214508>

7. Толерантність як соціально-культурний феномен: світоглядно-методологічний аспект : колективна монографія / [Ф. С. Бацевич С.Л. Грабовська, О.В. Дарморіз та ін.]; за заг. ред. д-ра філос. наук, проф. В.П. Мельника. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 330 с. URL: <http://ych.org.ua/sites/default/files/33716080.pdf>

Додаткова

8. Князян М.О. Загальнокультурна компетентність майбутніх учителів як наукова проблема. *Педагогіка та психологія*. Харків, 2016. Вип. 55. С. 164-170.
9. Князян М.О. Засоби формування життєвої компетентності майбутніх фахівців у контексті міжкультурної комунікації. *Педагогічний альманах: збірник наукових праць*. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2017. Вип. 36. С. 105-110.
10. Князян М.О. Теоретичні та методичні засади формування дослідницької культури майбутніх фахівців. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського* : зб. наук. пр. Одеса. 2015. № 1. С. 146-150.
11. Ковадло Г. Толерантність як вимога розуму та взаємного самообмеження. *Філософсько-антропологічні читання: Творча спадщина В.І. Шинкарука та сьогодення (до 80-ліття від дня народження)*: зб. наук. праць. Київ: Інститут філософії НАН України імені Г. С. Сковороди, 2010. С. 159–168. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/28598/15-Kovadlo.pdf>
12. Кобринець О.С., Малець І.В. До проблеми вивчення міжкультурної комунікації у процесі навчання іноземної мови. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 24. Т. 2. С. 42-48. URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/24-2>
13. Прокопенко І.А. Форми, методи та прийоми організації фасилітаційної взаємодії. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. Харків: ТОВ «Видавництво НТМТ», 2019. Вип 6 (98). С. 357–367. URL: https://www.researchgate.net/publication/339759402_FORMI_METODI_TA_PRIJOMI_ORGANIZACII_FASILITACIJNOI_VZAEEMODII
14. Kniazian M., Khromchenko O. The ESP lecturers' self-development competence in higher educational context. *The Journal of Teaching English for Specific Purposes and Academic Purposes*. Niš : University of Niš, 2019. Vol. 7, № 3. P. 385-393

Електронні інформаційні ресурси

Наукова бібліотека ОНУ:

загальний електронний каталог НБ ОНУ: <http://lib.onu.edu.ua/elektronnyj-katalog/>

навчальні та методичні матеріали. Факультет романо-германської філології: <http://lib.onu.edu.ua/rgf/>

Додатки

Додаток А

Питання для поточного контролю

1. Стратегії професійної комунікації у площині методологічних підходів: антропоцентричного, акмеологічного, культурологічного, компетентнісного, системного, технологічного, контекстного.

2. Формування стратегій професійного спілкування крізь призму вимог стандартів вищої освіти та освітньо-професійних програм підготовки бакалавра та магістра філології

3. Стратегія. Макроінтенція. Комунікація.

4. Професійна комунікація філолога.

5. Властивості динаміки комунікації. Властивості одиниць спілкування.

6. Техніки мовних актів.

7. Мовні стратегії. Соціальні конвенції. Стратегіми. Дискурсні стратегії.

8. Інформативні мовні акти. Інтерпретативні мовні акти.

9. Класифікація стратегій за В. Сатир.

10. Класифікація стратегій відповідно до маніпулятивних особливостей спілкування.

11. Класифікація комунікативних стилів.

12. Комунікативна компетентність та її компоненти.

13. Продуктивний і непродуктивний комунікативні стилі.

14. Аналіз мотивів конфронтації.

15. Дотримання коректності комунікації в умовах гострої конфронтації. Відкриття партнера по комунікації, вияв повної зацікавленості до нього. Вияв толерантності й поступливості.

16. Використання непрямого впливу (жарт, переведення уваги).

Демонстрація оптимізму в оцінці комунікації.

17. Зняття психологічних бар'єрів. Зняття стресу в процесі комунікації.

18. Перенесення частини труднощів спілкування на себе.

19. Демонстрація зацікавленості та вияв поваги до співрозмовника.

20. Підвищення у комуніканта самооцінки й впевненості у собі.

21. Вияв комунікативних емоцій.

22. Бар'єри у взаєморозумінні (інтелектуальні; мотиваційні; емоційні; пов'язані з характером комуніканта).

23. Автономна мовна територія.

24. Полімовний простір в аудиторній та позааудиторній діяльності.

Утвердження людської гідності співрозмовника в процесі комунікації.

25. Стратегії взаємодії та педагогічної співтворчості.

26. Система комунікативних тактик.

27. Мовна і комунікативна поведінка викладача.

28. Семантичні, стилістичні, граматичні стратегії внутрішньої організації наукового тексту.

29. Дискурсивні стратегії та їх актуалізація на етапі проведення інтерв'ю, бесід з експертами.

30. Реалізація риторичних стратегій.

Додаток Б
Критерії оцінювання письмових завдань
(індивідуальне завдання, PowerPoint презентація, реферат)

За системою ОНУ імені І.І.Мечникова	Оцінка ECTS	За національною шкалою	Визначення
90–100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти правильно, повно, системно виклав матеріал щодо проблеми, яка розглядається, виявляючи при цьому цінні творчі ідеї.
85–89	B	добре	Здобувач вищої освіти достатньо правильно, повно й системно виклав матеріал щодо проблеми, яка розглядається, виявляючи при цьому творчий підхід.
75–84	C		Здобувач вищої освіти припустився однієї-двох несуттєвих помилок, дотримуючись достатньої повноти, системності викладу матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
70–74	D	задовільно	Здобувач вищої освіти припустився двох суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою.
60–69	E		Здобувач вищої освіти припустився трьох та більше суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою.
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	Здобувач вищої освіти продемонстрував лише деякі елементи матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач вищої освіти не виклав матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.

Додаток В

Критерії та шкала оцінювання

За системою ОНУ імені І.І.Мечникова	Оцінка ECTS	За національною шкалою	Визначення
1	2	3	4
90–100	A	зараховано	Здобувач вищої освіти повно та ґрунтовно засвоїв всі теми робочої програми з навчальної дисципліни, вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, повністю виконав усі завдання з кожної теми поточного контролю.
85–89	B		Здобувач вищої освіти недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі теми робочої програми навчальної дисципліни. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни, виконав завдання з кожної теми поточного контролю в цілому.
75–84	C		Здобувач вищої освіти недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни. Окремі завдання з кожної теми поточного контролю виконав не в повному обсязі.
70–74	D		Здобувач вищої освіти засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно і самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, не виконав окремі завдання поточного контролю з кожної теми.
60–69	E		Здобувач вищої освіти засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання з кожної теми поточного контролю в цілому.
35–59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання	Здобувач вищої освіти не засвоїв більшості тем робочої програми, не вміє викласти зміст більшості основних питань з навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань з кожної теми, поточного контролю.
0–34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач вищої освіти не засвоїв програму навчальної дисципліни, не вміє викласти зміст жодної теми навчальної дисципліни, не виконав завдань поточного контролю.

Навчальне видання

Стратегії професійної комунікації:

Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 035 Філологія

Укладач:

Князян Маріанна Олексіївна

В авторській редакції

Підп. до друку 08.06.2023. Формат 60x84/16.

Ум.-друк. арк. 1,0. Наклад 100 пр.

Зам. № 126. Видавець Букаєв Вадим Вікторович

вул. Пантелеймонівська, 34, м. Одеса, 65012.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2783 від 02.03.2007 р.

Тел. 0949464393, 0487431393 e-mail: 7431393@gmail.com